

SF 10283

N 10067

121522/S

MILTON, John (1608-1674)

Das || Verlohrne || **Paradies**, || aus dem Englischen || Johann Miltons || in || Reimfreye Verfe überfetzt, || und || mit eignen [!] fowohl als andrer [!] || Anmerkungen || begleitet || von || Friedrich Wilhelm Zachariä. || Mit Kupfern. || *[jednoduchá linka]* || Zweyte, durchaus verbesserte Ausgabe. || *[jednoduchá linka]* || Unter Königl. Pohln. u. Churfl. Sächf. Privilegio. || *[ozdobná linka]* || Altona, || bey David Iversen, Königl. privil. Buchh. in Holstein, || 1762.

Das || **Verlohrne** || **Paradies**, || aus dem Englischen || Johann Miltons || in || Reimfreye Verfe überfetzt, || und || mit eignen [!] fowohl als andrer [!] || Anmerkungen || begleitet || von || Friedrich Wilhelm Zachariä. || Mit Kupfern. || *[jednoduchá linka]* || Zweyter Theil. || *[jednoduchá linka]* || Unter Königl. Pohln. u. Churfl. Sächf. Privilegio. || *[ozdobná linka]* || Altona, || bey David Iversen, Königl. privil. Buchh. in Holstein, || 1763.

[1. díl]. – 2. vydání. – [Hamburk]-Altona : David Iversen, 1762. – [6] l., 266 s., (+[1] l.) + 7 mědiryt. příl. = a², b⁴, A⁴-Z⁴, Aa⁴-Kk⁴, Ll1 (+Ll2) + 7 mědiryt. příl. ; il. ; 4°

2. díl. – [1. vydání]. – [Hamburk]-Altona : David Iversen, 1763. – [4] l., 248 s. + 6 mědiryt. příl. =)(⁴, A⁴-Z⁴, Aa⁴-Hh⁴ + 6 mědiryt. příl. ; il. ; 4°

21 x 15,5 cm : 20,5 x 14 cm

Poznámka: 1. díl: Rub titulního listu (l. [1]b = a1b), strany (2), (44), (98), (134), (182), (226) a list [1]ab = Ll2ab (v tomto exempláři chybí) nepotištěny. – 2. díl: Rub titulního listu (l. [1]b =)(1b) a strany (2), (34), (66), (120), (172), (218) nepotištěny. – Mixtní exemplář sestavený z druhého vydání 1. a jediného vydání 2. dílu

Typografický popis: 1. díl: Německý text gotikou (frakturou, některá jednotlivá slova v textu básně i v poznámkách pod čarou švabachem), latinská a jiná cizojazyčná slova v předmluvách a v poznámkách pod čarou antikvou a italikou, řecká slova tamtéž alfabetou, signatury archů s arabskými číslicemi, stránkové kustody, arabská paginace v horních vnějších rozích, arabské číslování jednotlivých

veršů jednotlivých zpěvů po pěti (5, 10, 15, 20 etc.) in margine, tištěné poznámky pod čarou ve druhé předmluvě a na začátku 1. zpěvu per extensum (l. [3]b-[4]a = b1b-b2a a s. (3) = A2a), jinak v celém díle tištěné ve dvou sloupcích, dřevořezové rokokové iniciály na začátku obou předmluv zalomené do 4 řádků („M“ = „Milton“, l. [2]a = a2a, „I“ = „Ich habe“, l. [3]a = b1a) a na začátku 1. zpěvu zalomená do 5 řádků („V“ = „Von dem ersten Vergehn“, s. (3) = l. A2a), typografické verzály zalomené do 3 řádků na začátku 2.-6. zpěvu (s. 45, 99, 135, 183, 227), dřevořezové rokokové vlysy s florální i figurální výzdobou v trojím různém provedení na začátku obou předmluv a 1. zpěvu (l. [2]a = a2a, [3]a = b1a a s. (3) = l. A2a), ozdobné linky v záhlaví 2.-6. zpěvu ve dvojím různém provedení (stejně na s. 45 a 99 a pak na s. 135, 183 a 227), dřevořezové koncové viněty v závěru obou předmluv a na koncích 1.-6. zpěvu v osmerém různém provedení (l. [2]b = a2b, [6]b = b4b, s. 42, 96, 132, 180, 224, 226), tiskařské ozdůbky v záhlaví 2.-6. zpěvu ve stejném provedení (s. 45, 99, 135, 183, 227), na titulním listu (l. [1]a = a1a) 2 jednoduché linky oddělující názvové údaje od čísla vydání a číslo vydání od údaje o privilegii, a ozdobná linka oddělující údaj o privilegii od impressa. – 2. díl: Německý text gotikou (frakturou, některá jednotlivá slova v textu básně i v poznámkách pod čarou švabachem), latinská a jiná cizojazyčná slova v předmluvách a v poznámkách pod čarou antikvou a italikou, signatury archů s arabskými číslicemi, normy („II. Theil.“), arabská paginace v horních vnějších rozích, arabské číslování jednotlivých veršů jednotlivých zpěvů po pěti (5, 10, 15, 20 etc.) in margine, poznámky pod čarou tištěné ve dvou sloupcích, dřevořezové rokokové iniciály na začátku předmluvy a na začátku 7. zpěvu zalomené do 4 řádků („I“ = „Ich lege“, l. [2]a =)(2a, „S“ = „Steige von Himmel herab“, s. (3) = l. A2a), typografické verzály zalomené do 3 řádků na začátku 8.-12. zpěvu (s. 36, 67, 121, 173, 219), dřevořezové rokokové vlysy s akantovou a jinou florální, též ornamentální výzdobou ve dvojím různém provedení na začátku předmluvy a 1. zpěvu (l. [2]a =)(2a a s. (3) = l. A2a), ozdobné linky v záhlaví 8.-12. zpěvu v trojím různém provedení (stejně na s. 35 a 67, jiné na s. 121 a pak stejné na s. 173 a 219), dřevořezové koncové viněty na koncích 7., 8., 11. a 12. zpěvu v čtverém různém provedení (s. 32, 64, 2 6 [recte 216], 248), v závěru předmluvy koncová linka z tiskařských ozdůbek (l. [4]b =)(4b), tiskařské ozdůbky v záhlaví 8.-12. zpěvu ve stejném provedení (s. 35, 67, 121, 173, 219), na titulním listu (l. [1]a =)(1a) 2 jednoduché linky oddělující názvové údaje od čísla dílu a číslo dílu od údaje o privilegii, a ozdobná linka oddělující údaj o privilegii od impressa

Ikonografický popis: 1. díl: Mědirytinový frontispis od Christiana Fritzsche z roku 1761 („C. Fritzsche sculps. 1761“) s portrétem autora jako příloha (Drugulin, *Deutscher Portrait-Katalog*, Anhäng - Ausländer, s. 79 a Drugulin, *Allgemeiner Portrait-Katalog* 2., s. 73 tento portrét neuvádí; viz *Digitaler Portraitindex* <https://www.portraitindex.de/documents/obj/33804985>), 6 mědirytinových příloh od Christiana Fritzsche a od jeho syna Johanna Christiana Gottfrieda Fritzsche podle předloh Francise Haymana na začátku každého zpěvu, pátá příloha datována rokem 1760 (mezi l. [6]b a s. (1) („F. Hayman inv. et del. - J. C. G. Fritzsche sc.“), mezi s. (44)-45 („F. Hayman inv. et del. - J. C. G. Fritzsche sc.“), 96-(97) („F. Hayman inv. et del. - C. Fritzsche sc.“), 132-(133) („F. Hayman inv. et del. - J. C. G. Fritzsche sc.“), 180-(181) („F. Hayman inv. et del. - C. Fritzsche sc. 1760“), 224-(225) („F. Hayman inv. et del. - J. C. G. Fritzsche sc.“). – 2. díl: 6 mědirytinových příloh na začátku každého zpěvu (mezi l. [4]b a s. (1) („F. Hayman inv. - I. H. Meil sc.“), mezi s. 64-(65), 32-(33), 118-(119), (172)-173, 216-(217)), pouze první z nich prokazatelně od Johanna Heinricha Meila podle předlohy Francise Haymana, ostatní nesignovány

Lokální omyly: 1. díl: Strana 2 6 místo 216

Rozpis obsahu rámcových částí: 1. díl: Předmluva překladatele k 1. vydání, Brunšvik 6.5. 1760 („Vorbericht.“, l. [2]ab = a2ab), předmluva překladatele k 2. vydání, Brunšvik 1.10. 1762 („Vorbericht || zur zweyten Aufgabe.“, l. [3]a-[4]b = b1a-b4b). – 2. díl: Předmluva překladatele, Brunšvik 12.9. 1762 („Vorbericht || zum zweyten Bande || des || verlohrenen Paradieses.“, l. [2]a-[4]b =)(2a-)(4b), errata („Verzeichniß einiger Druckfehler“, s. 248)

Bibliografie: Resewitz, *Briefe die neueste Litteratur betreffend* 10. (1761), Brief 173.-177. (2.-23.7. 1761), s. 327-376 (recenze 1. dílu, 1. vydání z roku 1760). – Weisse [?], *Bibliothek der schönen Wissenschaften* 6./II (1761), s. 311-323 (recenze 1. dílu, 1. vydání z roku 1760). – Weisse [?], *Bibliothek der schönen Wissenschaften* 9./I (1763), s. 107-109 (poznámky k 1. dílu, 2. vydání z roku 1762 a 2. dílu z roku 1763). – von Gerstenberg, *Briefe über Merckwürdigkeiten der Litteratur* 1./II (1766), 12. Brief – Fortsetzung, s. 192-199. – Johann Miltons verlornes Paradies, *Neue Bibliothek der schönen Wissenschaften* 53./II (1794), s. 215 (zmínka o Zachariaeově překladu Milтона). – Jördens, *Lexikon deutscher Dichter und Prosaisten* 5., s. 585 a Meusel, *Lexikon der vom Jahr 1750 bis 1800 verstorbenen teutschen Schriftsteller* 15., s. 339 chybně uvádějí 2 díly, Altona 1760, 4°, s mědirytinami a 2. vydání tamtéž, 1762, 4°, s mědirytinami. – Brunet, *Manuel* 3., sl. 1732 a Gräße, *Trésor* 4., s. 530 chybně uvádějí edici jako 2 díly, Altona, 1762, 8° [!]. – Goedeke, *Grundriss* 4., s. 72, č. 11 chybně uvádí 2 díly, Altona, David Iversen, 1760, 8° [!] a 2. vydání opět 2 díly, tamtéž, 1762, 8° [!], následně též patisk ve 2 dílech z Karlsruhe, Schmieder, 1778, 8° [!] a moderní reedici Stuttgart 1883. – *Allgemeine Deutsche Biographie* 44., s. 639. – Schlösser, *Vierteljahrschrift für Litteraturgeschichte* 1893, ročník 6., s. 119, pozn. č. 5 (důležitá bibliografická poznámka uvádějící na pravou míru předchozí omyly zejména Goedekeho). – Hunter, *A Milton Encyclopaedia* 8., s. 80 neuvádí 2. vydání 1. dílu, jinak správně Altona, David Iversen, 1760 (1. díl) a 1763 (2. díl), chybně uvádí údajný patisk z Brunšviku z let 1763-1764 vedle edice v prvním vydání sebraných spisů, které vyšly tamtéž v letech 1763-1765 a s níž jej zjevně zaměňuje)

Digitální kopie:

1. díl, 2. vydání, 1762, shodný s naším exemplářem (*Google Books*):

<https://books.google.cz/books?id=7SUAGPJ3Ef8C>

1. díl, 1. vydání, 1760, pro srovnání (*SUB Göttingen* - Státní a Univerzitní knihovna v Gottinkách):

<http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN647401975>

2. díl, 1. vydání, 1763, shodný s naším exemplářem (*SUB Göttingen* - Státní a Univerzitní knihovna v Gottinkách):

<http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN647401991>

Vazba: Lepenkové desky s usňovým pokryvem z načerno nabarvené hlazené teletiny na hřbetě a rozích kombinovaným na deskách s pokryvem z hnědého traganového papíru, hřbet s dvěma podélnými zlacenými ozdobnými linkami u kapitálků, dvěma podélnými zlacenými ozdobnými linkami nad a pod hřbetním názvem, zlacený hřbetní název „Milton || Verlohrne || Paradies“ s podélnou zlacenou jednoduchou linkou oddělující jméno autora od názvu, dvě svislé zlacené florální ozdoby v různém provedení, jedna v horní a druhá ve spodní části hřbetu vždy mezi hřbetním názvem a kapitálkem, žlutá ořízka, poslední dvě složky 2. dílu příliš a poněkud křivě oříznuty při převazbě, některé listy silně ušpiněny inkoustem či barvou, převazba v provedení charakteristickém pro první polovinu 19. století, vyjma poněkud otlučených rohů a hran desek výborně zachovalý stav

Poznámky k provenienci: Na 1. straně přední předsádky v pravém spodním rohu přitištěný sekryt s iniciálami „FJ“ zde ještě velmi dobře zřetelnými a nahoře napravo perem číslo „B/66“, zřejmě historická signatura, na předním přídešti tužkou hůře čitelná německá rukopisná poznámka „[...] [...] [...] May [zjevně příjmení], ~~Zten~~ zweiten Jänner 1851“, pod ním uprostřed předního přídeští nalepené tištěné ex libris (112 x 82 mm : 84 x 54 mm) Jana Zrzavého z roku 1918 „Z KNIH M. M. || KOLIHOVÝCH“ s ilustrací mající představovat ženskou polopostavu s dlouhými vlasy, za ní pohoří a na nebi srpek měsíce, vpravo vepředu květina. – Stejně ex libris, sekryt i stejně provedené číslo obsahuje také kniha pod signaturou **SF 10249**, ex libris též tisk se signaturou **S XXXII c 16** knihovny PNP. – Na titulním listu 2. dílu rukopisné ex libris z přelomu 18. a 19. století „Medicinae Doctori Carolo de Bauer.“

Exemplář: Knihovna PNP - Přírůstková kniha „Svoz Strahov“ XIII. (120301-130500), zapsáno nejspíš 4., případně 3., nebo 5.2. 1960 (1960, 3. II – 5. II inter)

Poznámka: Německý spisovatel, básník a překladatel Justus Friedrich Wilhelm Zachariae (1726-1777, o něm viz Saxius, *Onomasticon literarium*, s. 183-184; Schmid, *Nekrolog oder Nachrichten* 2., s. 656-680, č. XXXIV (na s. 672 o Miltonovi jen kusá zmínka); Richter, *Allgemeines Biographisches Lexikon alter und neuer geistlicher Liederdichter*, s. 455-456; Baur, *Galerie der berühmtesten Dichter des achtzehnten Jahrhunderts*, s. 283-290, č. XXVIII; Jördens, *Lexikon deutscher Dichter und Prosaisten* 5., s. 575-598; Meusel 15., s. 336-341; Goedeke, *Grundriss* 4., s. 70-73, č. 8; *Allgemeine Deutsche Biographie* 44., s. 634-641; mědirytinový portrét Friedricha Johanna Kaukeho srov. též zde na obr. A níže) vytvořil jeden z nejvýznamnějších německých veršovaných překladů Miltonova *Ztraceného ráje* (1667), přičemž v němčině jako jediný převedl autorův blankvers do hexametru a nikoli pětistopého jambu. Jeho práce se však ve své době stala předmětem zamítavých kritických reakcí, ostatně jeden z bibliografů ještě roku 1810 tvrdil, že

„tento překlad coby chabá, nepřesná a neharmonická parafráze nedošel žádného uznání“ (Jördens, *Lexikon* 5., s. 585). Zachariae první díl *Das verlohrne Paradies* obsahující prvních šest zpěvů publikoval roku **1760** v Altoně u Davida Iversena (činný 1756-1779, srov. Paisey, s. 141) a po negativních kritikách Friedricha Gabriela Resewitze (*Briefe die neueste Litteratur betreffend* 10. (1761), Brief 173.-177. (2.-23.7. 1761), s. 327-376) a Christiana Felixe Weisseho (*Bibliothek der schönen Wissenschaften* 6./II (1761), s. 311-323) vydal přepracovanou verzi tamtéž v roce **1762**. O rok později, **1763**, následoval díl druhý zahrnující zbylých šest zpěvů, který stejně jako druhou verzi dílu prvního přijala kritika již příznivěji (*Bibliothek der schönen Wissenschaften* 9./I (1763), s. 107-109; bibliograficky k těmto edicím viz především Schlösser, *Vierteljahrschrift für Literaturgeschichte* 1893, ročník 6., s. 119, pozn. č. 5, srov. též Hunter, *A Milton Encyclopaedia* 8., s. 80). Náš exemplář představuje mixtní konvolut druhého vydání prvního dílu a jediné edice dílu druhého. Druhé vydání prvního dílu je přesázené a od prvního se liší dekorem, konkrétně odlišným provedením dřevořezových iniciál i dřevořezových vlysů (l. [2]a = a2a a s. (3) = l. A2a) a až na jednu výjimku na konci 1. zpěvu (s. 42) i odlišným provedením dřevořezových koncových vinět v závěru předmluvy a na koncích 2.-6. zpěvu (l. [2]b = a2b a s. 96, 132, 180, 224, 226). Obsahuje jak předmluvu k prvnímu vydání (l. [2]ab = sign. a2ab) datovanou v Brunšviku 6. května 1760, tak i ke druhému vydání (l. [3]a-[4]b = b1a-b4b, tamtéž 1. října 1762), a na rozdíl od prvního vydání též frontispis s portrétem autora Johna Milтона zhotovený zvlášť pro tuto edici již roku 1761 Christianem Fritzschem (1695-1769, o něm Nagler, *Künstler-Lexicon* 3., s. 506; Nagler, *Monogrammisten* 2., s. 11-12, č. 26; Thieme - Becker 12., s. 500-501). Ilustrační cyklus šesti mědirytinových příloh od Christiana Fritzsche a od jeho syna Johanna Christiana Gottfrieda Fritzsche (ca 1720-1802/1803, srov. Nagler, *Künstler-Lexicon* 3., s. 507; Thieme - Becker 12., s. 502) podle předloh anglického malíře Francise Haymana (ca 1708-1776, Nagler, *Künstler-Lexicon* 6., s. 21; Thieme - Becker 16., s. 180-181), jinak ilustrátora děl Shakespearových či Cervantesova *Dona Quijota*, zařazených na začátku každého zpěvu zůstal stejný v obou vydáních. Šest mědirytinových příloh Johanna Heinricha Meila (1729-1803, Nagler, *Künstler-Lexicon* 9., s. 7-8; Nagler, *Monogrammisten* 3., s. 986-987, č. 2.587; Forrer 4., s. 10; Thieme - Becker 24., s. 341) opět podle Haymanových předloh tvoří stejným způsobem součást druhého dílu. Zachariae pak tento překlad zahrnul do prvního vydání svých sebraných spisů v devíti svazcích z let **1763-1765** vydaných v Brunšviku u dědiců Ludolpha Schrödera (Meusel, *Lexikon* 15., s. 339; podrobně Jördens, *Lexikon* 5., s. 579-585 („8 tolarů 12 grošů, se /špatnými/ mědirytinami“); Goedeke, *Grundriss* 4., s. 72, č. 14; Hunter, *A Milton Encyclopaedia* 8., s. 80; VD18 11144823 (souborný záznam)), kde je *Das verlohrne Paradies* vždy po třech zpěvech rozdělen do šestého

(1764), sedmého (1764), osmého (1764) a devátého (1765) svazku (Hunter, *A Milton Encyclopaedia* 8., s. 80 uvádí 6. svazek s chybným vročením 1763; VD18 uvádí všechny svazky s vročením 1764, což je nepochybné u 6. svazku (předmluva s datací 2.5. 1764 a zřejmě chybné u svazku 9. (veškeré bibliografie i souborný záznam VD18 11144823 uvádějí rozmezí let [1763-1765]), viz VD18 90502590 (6., [1764], 304 s., mědiryt., 8°), VD18 90502582 (7., [ca 1764], [4] l., 297 [recte 299] s., mědiryt., 8°), VD18 90502566 (8., [ca 1764], [1] l., 270 s. mědiryt., 8°), VD18 90502558 (9., [ca 1764], [1] l., 293 s., mědiryt., 8°)). Toto vydání je bez ilustrací, pouze s mědirytinovými titulními listy. Poměrně vysoká cena této edice skýtala příležitost ke vzniku různých levnějších patisků (jeden takový například vyprodukoval Johann Thomas von Trattner ve Vídni roku 1765), proto se Zachariae rozhodl uskutečnit méně náročné dvousvazkové vydání, které uveřejnilo roku **1772** Knížecí knihkupectví Sirotčího domu v Brunšviku (srov. kupř. Jördens, *Lexikon* 5., s. 585 a VD18 1183644X (souborný záznam), VD18 90456726 a VD18 90456734) a podruhé pak Christian Gottlieb Schmieder roku **1777** v Karlsruhe (Jördens, *Lexikon* 5., s. 585 („Na psacím papíře 3 tolary 12 grošů, na tiskovém papíře 2 tolary“) a VD18 1072785X (souborný záznam), VD18 90432959 a VD18 90432967). Do těchto dvou levnějších edic však Zachariae svou verzi *Ztraceného ráje* již nezařadil. – V kontextu raně novověkých německých překladů Milтона patří jeho dílo mezi ta význačnější. O první německý veršovaný překlad *Ztraceného ráje* pod názvem *Das Verlustigte Paradeiss* se pokusil Theodore Haak (1605-1690) přibližně v letech **1667-1670**, jeho opus je ovšem neúplný, zahrnuje pouze první tři zpěvy a začátek čtvrtého. Dochován zůstal v rukopise Murhardovské knihovny v Kasselu (Murhard'sche Bibliothek Kassel), sign. MS Poet 4° 2. (Kreuder, *Milton in Deutschland 1651-1732*, s. 82; Hunter, *A Milton Encyclopaedia* 8., s. 78; viz též edici v Barnett, *Theodore Haak, F.R.S. (1605-1690). The First German Translator of Paradise Lost*, s. 189-260). První úplný veršovaný překlad do němčiny *Das Verlustigte Paradeis* pořídil Ernst Gottlieb von Berge (1649-1722), který znal a při své práci využil překlad Haakův a své dílo vydal vlastním nákladem v Zerbstu u Johanna Ernsta Bezelna roku **1682** (Gräße, *Trésor* 4., s. 530 (včetně další literatury, „velmi vzácný svazek“); Holzmann - Bohatta, *Anonymen-Lexikon* 3., s. 147, č. 4.815; Hunter, *A Milton Encyclopaedia* 8., s. 78; VD17 23:281529A; podrobný výklad viz Kreuder, *Milton in Deutschland 1651-1732*, s. 83-108). Tyto dva počiny, ač významné, zůstaly však ve své době bez širšího ohlasu. Ten si získal až zprvu anonymně uveřejněný překlad v nevázané řeči *Verlust des Paradieses*, jehož autorem byl Švýcar Johann Jakob Bodmer (1698-1783) a který vyšel poprvé ve dvou svazcích u Markuse Rordorfa v Curychu roku **1732** (srov. Holzmann - Bohatta, *Anonymenlexikon* 3., s. 147, č. 4.816). V témže roce se pak objevil patisk neznámého nakladatele ve Frankfurt nad Mohanem a v Lipsku

(Holzmann - Bohatta, *Anonymenlexikon* 3., s. 147, č. 4.816). Jednosvazkové druhé vydání *Episches Gedichte von dem Verlohrnen Paradiese* Bodmer uveřejnil již pod svým jménem v roce 1742 a vydali jej v Curychu Konrad Orell a v Lipsku Johann Friedrich Gleditsch II. (Hunter, *A Milton Encyclopaedia* 8., s. 79-80; VD18 14680149). Třetí dvojsvazková edice *Verlohrnes Paradies* vyšla opět anonymně v Curychu u Konrada Orella roku **1754** (Holzmann - Bohatta, *Anonymenlexikon* 3., s. 147, č. 4.816; Hunter, *A Milton Encyclopaedia* 8., s. 80) a další tři vydání uskutečněná opět v Curychu představovala už jen její nezměněné přetisky, edici z roku **1759** vydal Konrad Orell (Brunet, *Manuel* 3., sl. 1732; Hunter, *A Milton Encyclopaedia* 8., s. 80), z roku **1769** Konrad Orell a Salomon Gessner (Hunter, *A Milton Encyclopaedia* 8., s. 80) a z roku **1780** Konrad Orell, Salomon Gessner a Johann Kaspar Füssli ml. (Brunet, *Manuel* 3., sl. 1732; Holzmann - Bohatta, *Anonymenlexikon* 3., s. 147, č. 4.816; Hunter, *A Milton Encyclopaedia* 8., s. 80; VD18 11049537). O zhruba třicet let později než výše zmiňovaný Friedrich Wilhelm Zachariae pořídil další veršovaný překlad, tentokrát v pětistopém jambu, slezský básník Samuel Gottlieb Bürde (1753-1831) a ve dvou svazcích jej vydal Friedrich Vieweg st. v Berlíně roku **1793** (Brunet, *Manuel* 3., sl. 1732 omylem s vročením 1792; Gräße, *Trésor* 4., s. 530; Hunter, *A Milton Encyclopaedia* 8., s. 80 uvádí dvě edice z roku 1792 (chybně) a 1793), druhé vydání obstaral Johann Friedrich Korn st. ve Vratislavi roku **1822** (Brunet, *Manuel* 3., sl. 1732; Gräße, *Trésor* 4., s. 530; Hunter, *A Milton Encyclopaedia* 8., s. 80) a v literatuře se objevují zmínky o dalších edicích z roku **1828** (Hunter, *A Milton Encyclopaedia* 8., s. 80) a dokonce **1894** (tamtéž). Hunterova *A Milton Encyclopaedia* 8., s. 80 pak pro celé 19. století přináší výčet celé řady vydání celkem dvanácti různých německých překladů, zřejmě však s některými omyly, kupř. zmiňuje údajný jednosvazkový počín Johanna Heinricha Vosse (1751-1826) z roku 1835, přitom Voss Milona vůbec nepřekládal (srov. kupř. Grieger, *Bibliographie* 2., kde není nic takového uvedeno). Mezi významnější překlady z této doby patří *Verlorenes Paradies* Franze Kottenkampa (1806-1858) vydaný poprvé snad roku 1841 (Hunter, *A Milton Encyclopaedia* 8., s. 80), každopádně však edice z roku **1842** u Augusta Denninga a G. Fincka ve Pforzheimu (Brunet, *Manuel* 3., sl. 1732 o ní hovoří jako o 2. vydání; dále srov. Gräße, *Trésor* 4., s. 530) a z roku **1858** vydaná ve Stuttgartu u firmy Matthäus Rieger'sche Buchhandlung (Johann Peter Himmer). Pro úplnost je třeba uvést ještě význačnou německou parafrázi Miltonova navazujícího díla *Znovunabytý ráj* (1671), kterou anonymně pořídil Simon Grynaeus (1725-1799). První vydání *Wiedererobertes Paradies nebst ... Samson, und einigen andern Gedichten, wie auch einer Lebensbeschreibung des Verfassers* se objevilo roku **1752** v Basileji u Johanna Rudolfa Imhofa (Holzmann - Bohatta, *Anonymenlexikon* 3., s. 147, č. 4.818; Hunter, *A Milton Encyclopaedia* 8., s. 80; VD18 10993819), druhé vydání

Das wiedereroberte Paradies des Johann Milton nebst seiner Lebensbeschreibung, einigen dramatischen und verschiednen [!] kleinern Gedichten vytiskl pro dnes blíže neznámého „nakladatele zahraničních krasoduchů“ („Herausgeber der ausländischen schönen Geister“) pravděpodobně Anton von Klein roku **1781** v Mannheimu (srov. Hunter, *A Milton Encyclopaedia* 8., s. 80, kde je uvedena ještě edice z roku 1782, pravděpodobně jde o omyl) a stejný nakladatel i tiskař uskutečnili tamtéž vydání z roku **1791** *Das wiedereroberte Paradies des Johann Milton nebst seiner Lebensbeschreibung und dramatischen Gedichten* Simson [!] (Hunter, *A Milton Encyclopaedia* 8., s. 80; VD18 10615342 nezná překladatele, zato však určuje tiskaře). – Konvolut zde prezentovaný je celkem zachovalý, má novodobou polokoženou převazbu se zlaceným hřbetem a stejně jako tisk předchozí (sign. SF 10249) na přední předsádce sekryt s iniciálami „F J“ a dále na předním přídeští nalepené litografické ex libris, které zhotovil známý český modernistický výtvarník Jan Zrzavý (1890-1977) v roce 1918 pro manžele Miloše a Marii Kolihoxy. Ex libris vyšlo jako příloha sborníku *Novoročenka 1918*, který vydala Grafická edice Veraikon jako svůj 11. svazek v nákladu 250 výtisků (srov. Dvořák, *Grafické dílo Jana Zrzavého*, č. 6, viz též zde obr. B níže). Miloš Václav Koliha (1879-1967) se narodil 31. května 1879 v Uhříněvsi jako druhé z osmi dětí a prvorozený syn rolníka a mlynáře Františka Kolihy (1851-1914) a jeho manželky Anny rozené Kopfsteinové (1854-1918), dcery mydláře z Votic. Rodina byla dobře situovaná, pevný základ jejího postavení vytvořil již Milošův děd František de Paula Koliha (1813-1887, od roku 1836 ženat s Klárou Helenou Kolihovou z Týnce nad Sázavou), který byl v Uhříněvsi řezníkem, majitelem hostince a dvou mlýnů, nájemcem pivovaru v Mnichovicích a stavebním podnikatelem. Kromě toho zastával v letech 1849-1887 úřad starosty obce a nade vše pochybnost patřil mezi místní veličiny. *Kronika městečka Uhříněvsi*, jejíž opis je dostupný na síti (https://www.praha22.cz/e_download.php?file=data/editor/83cs_1.pdf&original=kronika_prvni_dil.pdf), o něm hovoří více než výmluvně: *Dne 21. května 1887 o dvanácté hodině v poledne zemřel pan František Koliha, starosta Uhříněvsi, předseda místní školní rady a předseda okresního zastupitelstva říčanského v stáří 73 roků. Zemřelý byl starostou obce nepřetržitě od roku 1849. Svou podnikavostí, přičinlivostí, spořivostí, opatrností a chytrostí domohl se značného jmění. Vystavěl jako hostinský a řezník parní mlýn, který mu mnoho užitku vynášel a v značné míře k zámožnosti pomohl. Jak podnikavým byl, vidět z toho, že vedle živnosti hostinské a řeznické byl majitelem dvou mlýnů v Uhříněvsi, pekař, cihlář, nájemce pivovaru (v Mnichovicích) a podnikatel všech druhů staveb. Stavěl silnice, mosty, studně, kostely a fary. V Uhříněvsi samé zbudoval 15 větších, menších stavení, čísla 7, 22, 71, 78, 79, 83, 105, 120, 135, 149, 158, 161 a 185. Vůbec podnikal vše, co zisk slibovalo. V obcování byl příjemný, hovorný, úslužný a jako hostinský*

kupodivu zdvořilý, své důstojnosti nijakž nežadávaje. Bystře každého prohlédl a poznal, takže nebylo mu potom nesnadným s lidmi dovedně a lahodně rozprávěti. Počínal si vždy diplomaticky nikomu nezjevuje snah svých a záměrů. Nejraději mluvil o věcech obecných. Uhříněvsi přispěl velice svým přičiněním, aby rolnický cukrovar zde byl postaven. Ač sám ve veliké míře sobecký, těšil se nicméně z cizího blaha, nikomu nezáviděl, každému hledě přátelsky, upřímně a dobře poradit a pokorně se dal i do pomoci. Jsa letory sangvinicko-cholerické podléhal všem různým vášním, ale náruživostí byl prost. Msty neznal, nenávisti nepocíťoval. Do posledních okamžiků života byl duševně čilý a jary, takže na smrtelné posteli leže, připravoval se ku stavbě velkého domu činžovního na pozemku č. kat. 19, vedl s obecním tajemníkem správu obecní, předsedal okresnímu výboru v Říčanech, kamž voziti se dával, a před samou smrtí, když již naděje na uzdravení nebylo, přijal volbu za obecního starostu. Kdyby se mu dostalo většího než-li vesnického vzdělání, byl by v každém případě z něho muž velikého vlivu a moci a - boháč. Zemřel srdeční vadou, spojenou s vodnatelností. Pohřben byl v úterý dne 24. května 1887 za účastenství všech vynikajících mužů, korporací a spolků celého okresu říčanského, školní mládeže uhříněveské a velkého zástupu lidí domácích i přespolních do vlastní hrobky na hřbitově uhříněveském. Miloš Koliha měl od 27. září 1901 domovské právo v Uhříněvsi v č. p. 249 (srov. AHMP, MHMP I., referát IV., SPO, CP, kart. 506, poř. č. 98, Koliha Miloš (1879), 1908), 4. února 1907 uzavřel v kostele sv. Jiljí v Praze na Starém Městě sňatek s Marií Rudolfou Stockarovou z Bernkopfů (1885-1974), dcerou správce cukrovaru v Doloplazech u Olomouce Rudolfa Stockara z Bernkopfů a jeho manželky Františky Vojtěšky rozené Filipové z Uhříněvsi, obou toho času již zesnulých. Ženich udával jako domovskou adresu Uhříněves, č. p. 24, nevěsta tamtéž, č. p. 100 (viz AHMP, SbM, JIL 015, fol. 101, č. 13). V září roku 1908 se manželé přestěhovali do Prahy na adresu Tyršova 1833/9 na Vinohradech (policejní přihláška udává datum 7.9. 1908, srov. NA, PŘ I. – K, karton 282, fol. 67, údaj v evidenci obyvatel 5.10. 1908, viz AHMP, MHMP I., referát IV., SPO, CP, kart. 506, poř. č. 98, Koliha Miloš (1879), 1908), bezpochyby kvůli pracovní příležitosti, Miloš Koliha byl coby strojní inženýr konstruktérem v První českomoravské továrně na stroje (pozdější ČKD) ve Vysočanech. Od září 1911 (dle policejní přihlášky od 22.9. 1911, dle evidence obyvatel od 9.10. 1911) pak obývali vilu v ulici Nad Rokoskou 909/15 v Libni, což bylo vzhledem k zaměstnání ve Vysočanech jistě logičtější. Z manželství vzešly celkem tři děti, kromě nejmladšího syna Mojmíra narozeného roku 1913, který však ještě téhož roku 14. května zemřel (viz AHMP, MHMP I., referát IV., SPO, CP, kart. 506, poř. č. 98, Koliha Miloš (1879), 1908) to byla dcera Marie provdaná Benešová (1908-1965), pozdější středoškolská profesorka, a syn Miloš Koliha (1909-1993), student techniky, který roku 1946 odešel stavět silnice do Afghánistánu a po roce 1948 odešel do

Austrálie a posléze již natrvalo do Spojených států amerických, kde působil jako projektant. Marie Koliňová ještě roku 1965 prokazatelně žila na libeňské adrese (dokumentace PNP z roku 1965), zemřela o devět let později v Domově důchodců hlavního města Prahy ve Sněženské ulici 2973/8 na Zahradním Městě v Záběhlicích (vedle výše citovaných archivních pramenů pocházejí veškeré rodopisné informace z genealogických stránek MyHeritage, odkud jsou také níže připojené fotografie, vše s vědomím a laskavým svolením Pavla Blažka). Miloš Koliha měl, jak bylo u vzdělaných lidí toho času obvyklé, podle všeho širší kulturní zájmy přesahující rámec jeho vzdělání a profese, byl členem Spolku výtvarných umělců Mánes, zřejmě si budoval i osobní knihovnu a proto nepřekvapí, že pro některé svoje knihy si nechal zhotovit ex libris od Jana Zrzavého, s nímž se velmi pravděpodobně i osobně znal. Ve sbírkách knihovny PNP se toto ex libris nachází ještě ve dvou tiscích, v prvním případě se jedná o německý překlad Homérovy *Iliady* zde prezentovaný jako předcházející v pořadí před tímto exemplářem (sign. **SF 10249**). Jakým způsobem se tyto dvě knihy dostaly do bývalých tzv. sozových fondů PNP, není dnes již známo. Třetí poškozený a neúplný exemplář s Koliňovým ex libris (sign. **S XXXII c 16**), jedno z vydání *Velikého života Pána našeho Ježíše Krista* německého kapucína Martina z Kochemu (1634-1712) v českém překladu jeho řádového spolubratra Edelberta Nymburského (ca 1643-1705) z první poloviny 18. století, dost možná varianta edice z roku 1729 (Praha : Jezuitská tiskárna - Jan Norbert Fický, srov. *Knihopis*, č. 5.361), s níž jeví největší podobnost i přes některé odlišnosti v sazbě (kupř. na s. 72), získala knihovna PNP od Marie Koliňové, jak o tom svědčí poznámka v knize, pravděpodobně darem. Do přírůstkové knihy PNP (*Knihovna PNP - Přírůstková kniha* [základní řada] 1965, p. 231) byl tento předmět bez jakýchkoli dalších údajů o akvizici zapsán dne 6. července 1965 a na starém katalogizačním lístku (srov. níže obr. G) nejsou ex libris, jakákoli starší provenience a způsob nabytí vůbec uvedeny. Na titulním listu druhého dílu našeho konvolutu je navíc latinské rukopisné ex libris doktora medicíny Karla von Bauer (Karl Maximilian von Bauer, ca 1753-1823). Ten je dnes prakticky neznámý, avšak bližší informace k jeho osobě by nepochybně přinesl důkladnější pramenný výzkum. V tuto chvíli lze shrnout, že jako doktor lékařství a člen medicínské fakulty tehdejší Karlo-Ferdinandovy univerzity působil v Praze minimálně od roku 1789 do roku 1823, kdy 12. srpna zemřel stížen záchvatem mozkové mrtvice ve věku sedmdesáti let a pohřben byl na Malostranském hřbitově (viz rejstřík zemřelých farnosti u Panny Marie Sněžné v letech 1686-1831 (A-M) v úmrtní matrice zaniklé farnosti kostela Panny Marie na Louži v AHMP, SbM, PML Z3, fol. 138 a úmrtní matriku téže farnosti AHMP, SbM, PMS Z3, p. 372), kde se jeho náhrobek však nedochoval. Von Bauer bydlel v letech 1789-1790 v Panské ulici na Novém Městě pražském (viz

Schematismus 1798, [2.], s. 218 („Große Herrengasse N. 840“), 1790, [2.], s. 11), roku 1796 (*Schematismus* 1796, s. 212 („am Viehmarkte im Faltinischen Hause“)) ve Faltinském domě na Dobytčím trhu (č. p. 284-II, tehdy Karlovo náměstí, dnes Spálená 1, srov. Ruth, *Kronika královské Prahy* 2., s. 757 a *Umělecké památky Prahy. Nové Město*, s. 284), v letech 1798-1802 ve Štěpánské ulici (*Schematismus* 1798, s. 236, 1800, s. 152, 1801, s. 398 („Stephansgasse Nr. 580“), 1802, s. 580), roku 1805 ve Vodičkově ulici (*Schematismus* 1805, 2., s. 307 („Wassergasse N. 522“)), v roce 1806 někde na Starém Městě (*Schematismus* 1806, s. 62 („Altstadt N. 575“)), zřejmě v dnešním č. p. 579-I (Ovocný trh 4, srov. Ruth, *Kronika královské Prahy* 2., s. 818 a *Umělecké památky Prahy. Staré Město*, s. 387-389), v letech 1809-1811 na Novém Městě (*Schematismus* 1809, 2., s. 74 („Neustadt N. 77“), 1811, s. 75) a v letech 1816-1823 na Koňském trhu (*Schematismus* 1816, 2., s. 22 a 24 („Rossmarkt Nr. 775“), 1817, 2., s. 21 a 24, 1818, 2., s. 89, 92, 1819, s. 450, 1820, s. 451, 1822, s. 452, 1823, s. 447), tedy dnešním Václavským náměstím, pravděpodobně v domě U Bílého anděla, na jehož místě dnes stojí budova z roku 1911 (č. p. 775-II, Václavské náměstí 8, srov. Ruth, *Kronika královské Prahy* 3., s. 1089 a *Umělecké památky Prahy. Nové Město*, s. 440-441). Jméno Karla, případně Karla Maximiliana von Bauer (jde o tutéž osobu, srov. výše citovanou úmrtní matriku) se v uvedeném rozmezí let 1789-1823 porůznu vyskytuje v některých písemnostech uložených v Archivu hlavního města Prahy, kupříkladu vystupoval coby svědek při sepisování několika závětí, jako byl testament Johanna Franze Emmericha z 25. září 1796 zveřejněný 17. února 1802 (AHMP, PPL, sign. AMP PPL IV - 12353), Ignaze Kranze z 22. dubna 1806 zveřejněný 21. května téhož roku (AHMP, PPL, sign. AMP PPL IV - 5686a), Christopha Plunketta z 23. prosince 1808 zveřejněný 12. dubna 1809 (AHMP, PPL, sign. AMP PPL IV - 17689a) či závěť Georga Heinricha Buchmüllera z 19. prosince 1812 zveřejněná 21. dubna 1813 (AHMP, PPL, sign. AMP PPL IV - 20427a). Ze 4. dubna 1823 pak pocházejí Bauerem vydané kvitance zaplacené pohledávky (AHMP, PPL, sign. AMP PPL IV - 26320c). Od roku 1801 schematismy o doktoru medicíny Karlu von Bauer hovoří též jako o magistru porodnictví („Magister der Geburtshilfe“, poprvé *Schematismus* 1801, s. 398 a veškeré další již citované) a v letech 1816-1818 byl prokazatelně členem lékařské komise v ústavu pro očkování proti neštovicím (*Schematismus* 1816, 2., s. 22 („Mitglied der k[öniglichen]. Medizinischen Polizeykommission in Antsalten der Schutzpockenimpfung“), 1817, 2., s. 21, 1818, 2., s. 89). Očkováním se však v rámci činnosti uvedeného ústavu zabýval již podstatně dříve a sporadicky je takto připomínán i dnes. Popularizační článek v internetové verzi časopisu *Vesmír* z roku 2021 (Grubhoffer, *Zázračné očkování*, dostupné na adrese <https://vesmir.cz/cz/on-line-clanky/2021/05/zazracne-ockovani-boj-pravymi-nestovicemi-ceskych->

[zemich-dlouhem-19-stoleti.html](#)) se o něm zmiňuje takto: *První pokusy (zatím neúspěšné) s vakcinací provedl v Čechách patrně lékař Karl von Bauer, jenž získal očkovací látku z mízní tekutiny krav (Kuhpockenlymphe) v prosinci roku 1799 od paní von Blasfort rozené von Brady z Dublinu. Očkovací lymfa byla uchována v plátěném hadříku a zabalena do zapečetěného dopisního papíru. Vyzkoušel ji v únoru roku 1800 na dětech Johanna R. Mladka, kontrolora při pražském vodním mlýně u Výtoně v Podskalí. Látka se tehdy ovšem neujala. Jde o zmínku poněkud vágní, což nepřekvapí v porovnání s předlohou, obsáhlou knižní publikací *Geschichte der Vaccination in Böhmen* z roku 1804, autorem článku zmiňovanou coby anonymní spis, ač jsou jeho autoři Thaddäus von Bayer a Anton Holly známi a jde o lékaře zmiňovaného pražského ústavu pro očkování proti neštovicím. Hned první odstavec předmluvy (s. I-II) uvedené knihy totiž hovoří: *Die ersten Versuche mit der Schußpockenimpfung hat in unserm Vaterlande Hr. Dr. der Arzneikunde Karl von Bauer gemacht. Schon im Monate Dezember 1799 bekam derselbe durch die Frau von Blasfort geborne Freyinn von Brady aus Dublin mit Kuhpockenlymphe getränkte Leinwandläppchen, die in Velinpapier eingehüllt und versiegelt waren. Er versuchte damit die erste Impfung mittelst des Blasenpflasters an den zwei Kindern des Hrn. Joh. Mladek Kontrolleurs bei der prager Wassermauth in Podskal im Monate Februar 1800. Diese Versuche waren fruchtlos, indem die Impfungen nicht hafteten.* Na tomto místě lze jen poznamenat, že „velinový papír“ (*Velinpapier*, k tomu srov. kupř. Voit, *Encyklopedie*, s. 665) není totéž co „dopisní papír“ a *Wassermauth in Podskal* není žádný „vodní mlýn u Výtoně v Podskalí“, nýbrž notoricky známá Podskalská celnice (dnes pod správou Muzea hlavního města Prahy), a zároveň pro tuto chvíli ponechat doktora von Bauera i s jeho očkováním povolanějším historikům medicínských věd. Zbývá již jen patřičně zdůraznit, že v případě Karla von Bauera jde o jinou osobu, než byl Karl von Bauer und Adelsbach, rovněž doktor medicíny a příslušník nobilitované měšťanské rodiny, který byl prakticky ve stejné době (citované schematismy ho zachycují v letech 1801-1823) členem lékařské fakultě pražské univerzity a zároveň úřední lékař pro Malou Stranu a bydlel na Malostranském náměstí. Stejně tak působil jeho bratr, rovněž doktor medicíny a malostranský městský fyzikus Wenzel von Bauer und Adelsbach (1767-1834), který též působil v ústavu pro očkování proti neštovicím. Toho schematismy zachycují počínaje rokem 1789 do roku 1834. Je zbytečné na tomto místě podávat vyčerpávající genealogii této rodiny, v případě bližšího zájmu ji lze bez problémů sestavit na základě níže citovaných pramenů i nečetné literatury a dále ji doplnit o údaje z dalších zdrojů, především příslušných matrik, nicméně lze učinit několik relevantních poznámek ve vší stručnosti. Zakladatelem rodu byl německý lékař Johann Joseph Heinrich Bauer (1719-1802), který se po roce 1751 usadil v Praze, kde působil jako*

malostranský fyzikus a univerzitní profesor medicíny (k němu srov. Wurzbach, *BLKÖ* 1., s. 185), přičemž vlastnil Kaisersteinský palác na Malostranském náměstí 23 (č. p. 37-III, srov. Ruth, *Kronika královské Prahy* 2., s. 707 a *Umělecké památky Prahy. Malá Strana*, s. 179-181). Dne 4. listopadu se Johann Joseph Heinrich Bauer dočkal povýšení do šlechtického stavu (*Adelstand; Edler von*) s predikátem „von Bauer und Adelsbach“ (k této nobilitaci včetně vyobrazení erbu viz AHMP, Heraldická (Rentzova) sbírka, inv. č. 824, sign. AMP K1 – 824 <http://katalog.ahmp.cz/pragapublica/permalink?xid=1271AEF1FC8511DF822500166F1163D4&scan=1#scan1>, též srov. Megerle, *Österreichisches Adels-Lexikon*, s. 240; Kneschke 1., s. 228; Schimon, *Der Adel*, s. 6; Doerr, *Der Adel*, s. (salbuch č. 259, pag. 344-350, dnes v Národním archivu); Král z Dobré Vody, *Der Adel*, s. 9, pro pozdější dobu (1899) a v jiné souvislosti pak Österreichisches Staatsarchiv, sign. AT-OeStA/AVA Adel HAA AR 50.17 <https://www.archivinformationssystem.at/detail.aspx?ID=4372735>). Výše zmínění lékaři Karl von Bauer und Adelsbach a Wenzel von Bauer und Adelsbach (1767-1834) byli jeho synové, přičemž Wenzel byl stejně jako jeho otec svobodný zednář a oba odpočívají v dodnes zachované rodinné hrobce na Malostranském hřbitově (viz Lehnerová - Sadilek, *Svobodní zednáři pohřbení na Malostranském hřbitově*, s. 9-10; portrét Wenzela von Bauer und Adelsbach viz v ÖNB Digital https://onb.digital/result/BAG_3859552). Wenzelovy potomky již zachycuje evidence pražského obyvatelstva a další podobné prameny, přičemž je třeba poznamenat, že muži z této rodiny se postupně odvrátili od lékařství a věnovali se ponejvíce činné službě v různých složkách rakouské armády. Emanuel von Bauer und Adelsbach (1797-1842) byl nejstarším synem (k němu AHMP, MHMP I., referát IV., SPO, PP, kart. 10, poř. č. 32, von Bauer und Adelsbach Emanuel (1797), 1839; NA, PŘ I. – K, karton 20, fol. 391) a působil jako rada apelačního soudu v Praze. Jeho nejmladší syn Karl Maria Emanuel von Bauer und Adelsbach (1839 – po 1913), plukovník rakouské armády a manžel Rosy Sauerové (1846-?) z Vídně, roku 1899 legitimoval Annu Josefu Terezii Karlu (1879-?), *nemanželskou dceru Anny Schapkové, dcery úředníka spořitelny bytem v 208-I*, které bylo zároveň přiznáno právo na predikát i rodový erb (viz AHMP, MHMP I., referát IV., SPO, PP, kart. 10, poř. č. 32, von Bauer und Adelsbach Emanuel (1797), 1839; srov. též Österreichisches Staatsarchiv, sign. AT-OeStA/AVA Adel HAA AR 50.17, dále viz NA, PŘ I. – K, karton 20, fol. 722). Další Wenzelovi potomci se sňatky spřiznili s rodinou irských přistěhovalců von Helly, mladší syn Wenzela von Bauer Johann von Bauer und Adelsbach (1800-1846) byl ženat s Elisabeth von Helly (1805-1860) a dcera Elisabeth Johanna Nepomucena Anna von Bauer und Adelsbach se provdala za Georga Petera von Helly (1803-1876), hejtmana císařského vojska (srov. Baroch, *Irští přistěhovalci z rodiny Helly*), kde sloužil i zmiňovaný

Johann von Bauer (k němu AHMP, MHMP I., referát IV., SPO, PP, kart. 10, poř. č. 124, von Bauer und Adelsbach Johann (1801 [! - recte 1800]), 1831; NA, PŘ I. – K, karton 20, fol. 587), který dosáhl hodnosti majora a stejně jako jeho starší bratr Emanuel je pohřben na Malostranském hřbitově (fotografii rodinné hrobky viz na stránkách Spolku pro vojenská pietní místa (<https://www.vets.cz/vpm/40745-hrob-johann-edler-von-bauer-und-adelsbach-a-georg-edler-von-helly/#40745-hrob-johann-edler-von-bauer-und-adelsbach-a-georg-edler-von-helly>)). Stejnojmenný syn Johann von Bauer und Adelsbach (1834 – po 1902), podporučík ve výslužbě a železniční úředník při Lvovsko-černovické dráze v Haliči, přesídlil roku 1902 do Vídně. V armádě působil také jeho syn Karl von Bauer und Adelsbach (1866-?), který sloužil v rakouském námořnictvu (AHMP, MHMP I., referát IV., SPO, PP, kart. 10, poř. č. 115, von Bauer und Adelsbach Johann (1834), 1863; NA, PŘ I. – K, karton 20, fol. 578 a 579).

A.

SOUPIS GRAFICKÉHO DÍLA JANA ZRZAVÉHO

(Výstavy jsou uvedeny jen ty, na kterých bylo dílo prvně registrováno. Grafické práce vystavené na výstavě grafiky Jana Zrzavého v galerii Fronta roku 1974 jsou označeny písmenem [F]).

1. *Dívka*
(Stojící tříčtvrteční postava s rukama vpředu.)
Dřevoryt; 10,2 × 4,4 cm; vystaven r. 1967 „Jan Zrzavý – Prvotiny“, Galerie Fronta, č. kat. 116. (Existuje jen několik tisků.)
2. *Hlava dívky*
(Variace předešlé grafiky; nalevo je vyryto šest krátkých vodorovných linek nad sebou.)
Dřevoryt; 4,8 × 3,8 cm; vystaven jako předešlé dílo; č. kat. 115.
(Existuje jen několik tisků.)
2. *Noc*
(Profil dívky se zavřenýma očima.)
Dřevoryt; formát podle údaje autora je asi 5 × 4 cm; vystaven jako předešlé dílo; č. kat. 114. (Existuje snad jen jediný tisk.)
4. *Vlastní podobizna*
(Tvář v enfance se širokým orientálním kloboukem.)
Dřevoryt; 11 × 10,7 cm; vystaven r. 1918 v Topičově salónu na první umělcově výstavě; č. kat. 12. (Existuje jen několik zkušebních tisků.)
5. *Kázání květinám*
(Veraikon 1913, příloha III.)
Dřevoryt; 15 × 20 cm; vystaven jako předešlé dílo, č. kat. 44.
6. *Z knih M. M. Kolihových*
(Ex libris, příloha sborníku „Novoročenka 1918“, vydala grafická edice Veraikon jako svůj 11. svazek.)
Litografie; 8,2 × 5,1 cm; náklad 250 výtisků.

B.

Fr. Flechta.

PRAHA-NUSLE.

C.

J. J. Langhans

D.

E. F.

/ MARTIN v. COCHEM /

S XXXII c 16

/Veliký Život Pána a Spasitele Nassého Krysta Gezsse ... /

B.m., b.n. b.r. / první polovina 18.stol. / . 4.º /IV/, 1133 /?/,
/2/ s.

6924 /65 - Hš

Popis viz S VII g 13 .

Výtisk neúplný, bez tit.listu, chybí konec. Při převazbě šikmo zařiznut !
Chybí hořejší záhlaví a arabská paginace.

Literatura :

Může být vyd. 5361 nebo 2 .

A. Portrét Justa Friedricha Wilhelma Zachariae („F. Kauke Sculpsit Berol. 1759“), mědirytina Friedricha Johanna Kaukeho (zemř. 1777, srov. Nagler, *Künstler-Lexicon* 6., s. 541-542; Thieme - Becker 20., s. 18-19) z roku 1759 (Drugulin, *Deutscher Portrait-Katalog*, s. 176 tento portrét neuvádí; dále srov. Drugulin, *Allgemeiner Portrait-Katalog* 2., s. 459, č. 23.596; *Digitaler Portraitindex* <https://www.portraitindex.de/documents/obj/34801843>) uveřejněná jako frontispis k prvnímu číslu 2. svazku sborníku *Sammlung vermischter Schriften zur Beförderung der schönen Wissenschaften und der freyen Künste* z roku 1759, který vydal v Berlíně Friedrich Nicolai (1733-1811, k němu srov. *Allgemeine Deutsche Biographie* 23., s. 580-590; *Neue Deutsche Biographie* 19., s. 201-203)

B. Stránka z publikace Františka Dvořáka *Grafické dílo Jana Zrzavého* (Praha : Spolek českých bibliofilů, 1977) se záznamem č. 6 popisujícím Zrzavého ex libris vytvořené pro Miloše a Marii Kolihovy

C. Miloš Koliha v mladších letech (fotografie z *MyHeritage*)

D. Svatební fotografie Miloše a Marie Kolihových, únor 1907 (fotografie z *MyHeritage*)

E. Miloš Koliha v roce 1925 (fotografie z *MyHeritage*)

F. Marie Kolihová v pozdějším věku (fotografie z *MyHeritage*)

G. Starý katalogizační lístek knihovny PNP týkající se starého tisku s ex libris Miloše a Marie Kolihových od Jana Zrzavého, které zde v popisu vůbec není zmíněno